Piniakkanik sumiiffinni nalunaarsuineq

Lokal dokumentation og forvaltning af levende ressourcer / Opening Doors to Native Knowledge

Hvilke muligheder har bygder og kommuner for at tage forvaltningsbeslutninger om levende ressourcer af relevans for fangere, fiskere og naturinteresserede i Akunnaaq, Qaarsut og Ilulissat?

Foto: E. Topp-Jørgensen

Udkast, maj 2011

Indledning

I forbindelse med projektet "Piniakkanik sumiiffinni nalunaarsuineq" (www.pisuna.org) har fangerne og fiskerne fra naturressourcerådene i Akunnaaq, Qaarsut og Ilulissat anmodet om en oversigt over hvilke levende ressourcer, som der med den gældende lovgivning kan tages forvaltningsbeslutninger for på lokalt niveau. Denne oversigt omfatter moskusokse, rensdyr, fugle, sæler og fisk.

1. Moskusokse og Rensdyr

Fangere og jægere fra Akunnaaq, Qaarsut og Ilulissat udnytter i dag moskusokse og rensdyr fra bestande på Naternaq, Svartenhuk og Nuussuaq-halvøen. Fangerne og jægerne fra Akunnaaq og Ilulissat udnytter begge arter på Naternaq. Fra Qaarsut udnytter man moskusokse på Svartenhuk og rensdyr på Nuussuaq-halvøen.

De overordnede rammer for udnyttelse af moskusokse og rensdyr bestemmes af Selvstyret. Disse rammer er offentliggjort på APNNs hjemmeside. Selvstyret bestemmer følgende:

a) Fastsætter den maksimale fangstperiode. I 2010 var fangsttiden 1. august – 15. november for erhvervs- og fritidsfangere for begge arter i alle tre områder.

b) Fastsætter den øvre kvote for de enkelte bestande. D.v.s. Selvstyret fastsætter kvoten for hver af bestandene i Naternaq, Svartenhuk og Nuussuaq-halvøen. (2010: kvoten for rensdyr på Lersletten var dog helt åben)

c) Fastsætter kvotefordelingen mellem de enkelte forvaltningsområder. D.v.s. for rensdyr på Nuussuaq-halvøen fordeles kvoten mellem Uummannaq og Ilulissat og andre forvaltningssområder. For moskusokse på Svartenhuk fordeles kvoten mellem Uummannaq og Upernavik forvaltningsområder. For moskusokse på Naternaq fordeles kvoten mellem Aasiaat, Ilulissat og andre forvaltningsområder.

d) Fastsætter fangstmetode.

Naturressourceråd og bygder kan komme med indstillinger til kommunen. Indstillingerne skal være relevante i forhold til de beslutninger, som kommunen kan tage for moskusokse og rensdyr (Tabel 1). Det er vigtigt, at forslag begrundes med dokumenterede registreringer fra naturressourcerådets side. Det kan f.eks. være data på bestandens størrelse og sammensætning. Det kan også være data på dyrenes kondition og fedtlag. Eller det kan også være data på forekomst af forvoksede klove, der kunne tyde på overgræsning.

Hvis kommunalbestyrelsens Udvalg for Fiskeri og Fangst træffer beslutning om at støtte en indstilling, så udarbejder kommunen et forslag til vedtægt med de foreslåede ændringer i forvaltningen. Vedtægten skal godkendes af ministeren, hvorefter den træder i kraft.

Tabel 1. Beslutninger, som kommunen kan tage om forvaltning af moskusokse og rensdyr, og eksempler på hvad et naturressourceråd kan foreslå til kommunen.

Mulig kommunal beslutning	**Eksempler på hvad et naturressourceråd kan foreslå**
Gøre kvoten køns- eller aldersspecifik	- at kvoten på rensdyr på Nuussuaq-halvøen fordeles, så kun hanner eller kun ungdyr skydes
Inddele kvoten i mindre kvoter til fangst indenfor afgrænsede områder (og dermed forøge nogle og formindske andre af de mindre kvoter)	- at kvoten på rensdyr på Nuussuaq-halvøen fordeles, så f.eks. halvdelen af kvoten må skydes i bestemte dale i den østlige del - og den anden halvdel af kvoten må skydes i bestemte dale i den vestlige del af halvøen
Gøre fangsttiden kortere (regulere fangsttiden indenfor den fangsttid, der er fastsat af Selvstyret)	- at forkorte fangsttiden på f.eks. hunner af rensdyr på Nuussuaq-halvøen med 14 dage
Fordele kvoten imellem de enkelte byer/bygder	- at kvoten på moskusokse på Svartenhuk for Uummannaq forvaltningsområde fordeles imellem de enkelte bygder og byer, så f.eks. Qaarsut får en kvote på 5 dyr, Ummaannaq 6 dyr o.s.v.
Fordele kvoten imellem erhvervs- og fritidsfangere	- at f.eks. halvdelen af kvoten på moskusokse på Svartenhuk for Uummannaq forvaltningsområde går til erhvervsfangere og den anden halvdel går til fritidsfangere
Indstille til Selvstyret, at der skal være ændring i kvoter (typisk i forbindelse med høring ved den årlige kvotefastsættelse)	- at kommunen indstiller til Selvstyret, at kvoten på moskusokse på Svartenhuk skal øges eller sænkes

Hvis man lokalt skal have større mulighed for at tage forvaltningsbeslutninger, vil det kræve en dispensation fra Landsstyret. Man kunne for eksempel forestille sig, at man for bestande af moskusokse og rensdyr, som ikke de seneste ti år har vist tegn på overudnyttelse, overfører beslutningskompetence fra Selvstyre til Kommune på to områder:

(a) fastsættelse af den øvre kvote for de enkelte bestande baseret på konkrete optællingsdata fra naturressourceråd eller kommune, og

(b) fastsættelse af kvotefordelingen mellem de enkelte forvaltningsområder.

Selvstyret ville i så fald alene skulle fastsætte den maksimale fangstperiode og fangstmetoder.

2. Fugle

For jagt på fugle fastsætter Selvstyret fangstmetoder, regler for handel, den maksimale jagtperiode, og for lomvie, polarlomvie, kongeedderfugl og edderfugl, også den maksimale dagskvote. De bestemmelser som i øjeblikket gælder for Disko Bugt og Uummannaq fjord har vi samlet i Tabel 2.

Tabel 2. Selvstyrets bestemmelser om jagt på fugle for Disko Bugt og Uummannaq fjord (2010/2011).

1. Kvoterede fuglearter – efterårs- og vinterjagt. Erhvervsfangere må højest skyde 30 fugle pr. jagtdag, mens fritidsfangere må skyde 5 fugle pr. jagtdag.

Området fra Qaasuitsup forvaltningsområdes sydlige grænse til forvaltningsområde Qaanaaqs nordlige grænse: Lomvie, polarlomvie: 01.09.-28.02. Kongeedderfugl: 15.10.-28.02. Edderfugl: 15.10.-31.03.

2. Kvoterede fuglearter – forårsjagt

Der må højest skydes 5 fugle af de kvoterede arter (d.v.s. Edderfugl) pr. jagtdag til eget forbrug.

Området fra Qaasuitsup forvaltningsområdes sydlige grænse til forvaltningsområde Qaanaaqs sydlige grænse: Edderfugl: 01.04.-30.04.

3. Fuglearter uden kvotering

Islom: 01.09.-15.10.

Mallemuk*: 01.09.-31.10. * Området Qaasuitsup til Qaanaaqs sydlige grænse: Ungefangst af mallemuk tilladt fra 15.08.

Skarv: 01.09.-31.03.

Kortnæbbet gås: 01.09.-30.04. Canadagås: 15.08.-15.10. Bramgås: 01.09.-30.04.

Gråand: 01.09.-28.02. Havlit: 01.09.-28.02.

Fjeldrype*: 01.09.-30.04.*I området fra Qaasuitsup sydlige grænse til forvaltningsområde Qaanaaqs sydlige grænse: 01.09.-31.05.

Ride: 15.08.-28.02. Gråmåge: 01.09.-30.04. Hvidvinget måge: 01.09.-30.04. Svartbag: 01.09.-30.04.

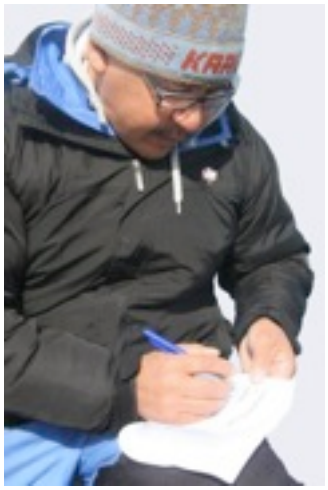
Tejst: 01.09.-31.03. Søkonge: 01.09.-30.04.

Ravn: 01.09.-28.02.

4. Ægindsamling. Ægindsamling er ikke tilladt. Dog kan æg fra mallemuk, gråmåge og svartbag indsamles til privat brug til og med 31. maj i indsamlingsåret. Personer med erhvervsjagtbevis kan i samme periode indsamle æg af gråmåge og svartbag med salg for øje. Personer bosiddende i området fra Qaasuitsup forvaltningsområdes sydlige grænse til forvaltningsområde Qaanaaqs sydlige grænse kan til privat forbrug indsamle æg fra gråmåge og svartbag til og med 15. juni. Personer med erhvervsjagtbevis bosiddende i samme område kan til og med 15. juni indsamle æg af gråmåge og svartbag med salg for øje. Ved salg af æg må dette kun ske i hjemhørende forvaltningsområde og kun af æg i uforarbejdet tilstand. Ved ægindsamling er det ikke tilladt at anvende reb, stiger, klatretov eller andet klatreudstyr.

5. Bifangst af fugle. Salg af fugle fanget som bifangst er forbudt.

Kommunen har derudover mulighed for at tage visse forvaltningsbeslutninger for jagt på fugle (Tabel 3). Naturressourceråd og bygder kan komme med indstillinger til kommunen herom. Indstillingerne skal være relevante i forhold til de beslutninger, som kommunen kan tage (Tabel 3). Det er vigtigt, at forslag begrundes med dokumenterede registreringer fra naturressourcerådets side. Det kan f.eks. være data på bestandens størrelse og sammensætning, forekomst af sygdom ell. lign. Hvis kommunalbestyrelsens Udvalg for Fiskeri og Fangst træffer beslutning om at støtte en indstilling, så udarbejder kommunen et forslag til vedtægt med de foreslåede ændringer i forvaltningen. Vedtægten skal godkendes af ministeren, hvorefter den træder i kraft.

Tabel 3. Beslutninger, som kommunen kan tage om forvaltning af fugle, og eksempler på hvad et naturressourceråd kan foreslå til kommunen.

Mulig kommunal beslutning	**Eksempler på hvad et naturressourceråd kan foreslå**
Regulere størrelse af kvoter for henholdsvis erhvervs- og fritidsjægere for lomvie, polarlomvie, kongeedderfugl og edderfugl (indenfor Selvstyrets rammer)	- at reducere dagskvoten for enten fuldtids- eller fritidsjægere på lomvie og polarlomvie
Begrænse udnyttelsen i udvalgte områder i kommunen	- at forbyde jagt på edderfugl og kongeedderfugl i en bestemt bugt, f.eks. for derved at øge mulighederne for jagt på disse arter i de tilstødende havområder
Gøre jagttiden kortere (regulere jagttid indenfor den jagttid, der er fastsat af Selvstyret)	- at forkorte jagttiden på lomvie og polarlomvie med f.eks. 14 dage om foråret for at fremme ynglebestanden af polarlomvie
Opstille regler for jagtmetoder (indenfor reglerne fastsat af Selvstyret)	- at forbyde jagt på lomvie og polarlomvie fra bestemte typer af motorbåde
Indstille til Selvstyret, at der skal være ændring i jagttider eller dagskvoter (for lomvie, polarlomvie, kongeedderfugl og edderfugl). Dette finder typisk sted i forbindelse med høring ved den årlige fastsættelse af jagttider og kvoter	- at kommunen indstiller til Selvstyret, at f.eks. jagttiden på kanadagås bør forlænges med 14 dage

Hvis man lokalt skal have større mulighed for at tage forvaltningsbeslutninger for fugle, vil det kræve en dispensation fra Landsstyret. Man kunne for eksempel forestille sig, at man i en forsøgsperiode giver naturressourcerådet i Akunnaaq dispensation fra forbuddet mod indsamling af æg. Man kunne under nærmere definerede forhold tillade indsamling af æg af havterne på en ø nær Akunnaaq bygd (ikke Grønne Ejland), forudsat at fangerne på årlig basis dokumenterer, at indsamlingen foregår bæredygtigt.

3. Sæler (undt. Hvalros)

I dag udnyttes blåside/sortside (grønlandssæl), netside (ringsæl), remmesæl og klapmyds. Hun og diende unge i følgeskab er fredet, men derudover er jagt på disse fire arter tilladt året rundt. De er alle ikke-kvoterede.

To andre arter med bestande i Grønland er gråsæl og spættet sæl. Men de findes næppe i Disko Bugt og Uummannaq fjorden. Gråsæl og Spættet Sæl er totalfredede.

Naturressourceråd og bygder kan komme med indstillinger til kommunen (Tabel 4). Hvis kommunalbestyrelsens Udvalg for Fiskeri og Fangst træffer beslutning om at støtte en indstilling, så udarbejder kommunen et forslag til vedtægt med de foreslåede ændringer i forvaltningen. Vedtægten skal godkendes af ministeren, hvorefter den træder i kraft.

Tabel 4. Beslutninger, som kommunen kan tage om forvaltning af blåside/sortside, netside, remmesæl og klapmyds, og eksempler på hvad et naturressourceråd kan foreslå til kommunen.

Mulig kommunal beslutning	**Eksempler på hvad et naturressourceråd kan foreslå**
Begrænse udnyttelsen i udvalgte områder af kommunen	- at forbyde jagt på sæler i en bestemt bugt. F.eks. for derved at øge mulighederne for jagt på sæler i de tilstødende områder. Eller for at øge mulighederne for at tjene penge på, at turister kan observere sæler
Gøre fangsttiden kortere (regulere fangsttiden indenfor den 12 måneders fangsttid, der er fastsat af Selvstyret)	- at frede sæler i nogle bestemte måneder f.eks. for at øge overlevelsen af unge sæler og dermed øge mulighederne for at jage sæler i andre dele af året
Opstille regler for jagtmetoder (indenfor reglerne fastsat af Selvstyret)	- at forbyde jagt på sæler fra joller med størst motorkraft, f.eks. for at give mennesker med mindre joller bedre muligheder for sælfangst

Da der stort set ingen beslutninger tages af Selvstyret for blåside/sortside, netside, remmesæl og klapmyds, så er der heller ikke nogle beslutningskompetencer, der kunne være relevante at overføre fra Selvstyret til kommune.

4. Fisk

De overordnede rammer for fiskeriet bestemmes af Selvstyret, men visse beslutninger om fiskeri kan allerede i dag træffes af kommunen. Naturressourceråd og bygder kan her spille en vigtig rolle ved at komme med indstillinger til kommunen. Indstillingerne skal være relevante i forhold til de beslutninger for fiskeriet, som kommunen kan træffe (Tabel 5). Det er desuden vigtigt, at indstillinger begrundes med dokumenterede registreringer af f.eks. fangstindsats, fiskeriudbytte og størrelser af de pågældende arter.

Hvis kommunalbestyrelsens Udvalg for Fiskeri og Fangst træffer beslutning om at støtte en indstilling, så udarbejder kommunen et forslag til vedtægt med de foreslåede ændringer i forvaltningen. Vedtægten skal godkendes af ministeren, hvorefter den træder i kraft.

Tabel 5. Beslutninger, som kommunen kan tage om forvaltning af fiskeriet (j.f. Landstingslov nr. 18 af 31. oktober 1996 om fiskeri; § 23), og eksempler på hvad et naturressourceråd kan foreslå til kommunen.

Mulig kommunal beslutning	**Eksempler på hvad et naturressourceråd kan foreslå**
Fredningsperioder og friholdelse af områder for fiskeri	- at der kun kan fiskes hellefisk indenfor bestemte perioder af året og evt. kun med bestemte redskaber
Indretning og brug af fartøjer, fangstredskaber og tilbehør, herunder forbud mod brug af bestemte redskaber, redskabstyper og fangstmetoder	- at lavvandede områder nær Akunnaaq friholdes for rejetrawling for at mindske risiko for ødelæggelse af havbunden og for at øge rekrutteringen af havkat - at der ikke må anvendes garn til fangst af hellefisk i Uummannaq fjorden, f.eks. fordi garnene efterlades, hvis isen pludselig lægger sig, fordi garnene kan blive sat oven i langliner, eller fordi garnene tiltrækker hajer, hvis de ikke tømmes regelmæssigt
Regler omkring fiskeriets praktiske gennemførelse ('ordensregler')	- at fiskeredskaber skal afmærkes på en bestemt måde - hvilke signaler der skal anvendes under fiskeriets udførelse - hvordan et fartøj skal forholde sig, hvis dets redskaber er viklet sammen med et andet fartøjs redskaber - hvordan et fartøj skal forholde sig, hvis flere fartøjer ønsker at komme ind i samme fiskefelt samtidig
Indstille til Selvstyret, at der skal være ændring i kvoter (typisk i forbindelse med høring ved den årlige kvotefastsættelse)	- at kommunen indstiller til Selvstyret, at kvoten på kystnære hellefisk i Disko Bugt skal øges eller sænkes

Hvis man lokalt skal have større mulighed for at tage forvaltningsbeslutninger indenfor fiskeriet, vil det kræve en dispensation fra Landsstyret. Man kunne for eksempel forestille sig, at man på forsøgsbasis kunne overføre beslutningskompetence fra Selvstyre til Kommune for bestande af kystnære hellefisk. Man kunne lade kommunen få mulighed for at øge kvoten 10% en gang i kvartalet, hvis kommunen kan dokumentere, at hellefiskene er over en hvis størrelse. Selvstyret ville i så fald fortsat skulle fastsætte kvoten centralt, ligesom man skulle definere en idealstørrelse på hellefisk.

Fotos: J. Bagger, M. Schiøtz, E. Topp-Jørgensen, M. R. Nielsen, F. Danielsen.